

שיעור פתיחה (2)

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתות ט

נושא השיעור: שיעור מבוא- הכרת תחום החינוך הפיננסי

מושגים מרכזיים: חינוך פיננסי, קבלת החלטות, סודות השיווק, כוח קנייה, אינפלציה, ריבית

דריבית, זכויות צרכן, הונאות ברשת, היצע וביקוש, צרכנות נבונה, הגנת הפרטיות

משך זמן משוער: 45 דקות.

קישור למצגת המלווה את השיעור: (קישור למצגת)

שם כותב השיעור: יפעת ברוש ומאור בלילטי.

מטרות השיעור:

- חשיפה לתחום החינוך הפיננסי, ויצירת סקרנות ועניין בנושא.
- העלאת המודעות לחשיבות הוראת התחום והגברת המוטיבציה.
- היכרות ראשונית עם מושגי היסוד והשפה הפיננסית המקצועית.

עזרים לשיעור

מחשב, מקרן.

מערך השיעור

חלק א': משחק טריוויה כיתתי והסברים מפורטים (45 דקות)

המורה יריץ את שאלות הטריוויה מתוך המצגת. עבור כל שאלה, התלמידים יענו ולאחר חשיפת התשובה הנכונה המורה יציג את ההסבר המפורט:

1. **שאלה:** האם מותר לעבוד תמורת טיפים בלבד?
 - **תשובה נכונה:** לא, הטיפים הם רק תוספת לשכר המינימום.
 - **הסבר:** לפי חוקי העבודה בישראל, מעסיק מחויב לשלם לעובד שכר מינימום מלא ישירות. טיפים אינם יכולים להחליף את חובת היסוד של המעסיק לתשלום שכר כחוק, אלא מהווים תוספת לשכר המינימום.
2. **שאלה:** לכמה החלטות אנחנו נדרשים ביום?
 - **תשובה נכונה:** כ-30,000.
 - **הסבר:** מחקרים מראים שאדם מקבל עשרות אלפי החלטות ביום (כ-30,000). חלק גדול מהן נוגע לצריכה ולמשאבים, ורובן מבוצעות במישור האוטומטי.
3. **שאלה:** באיזה מלון העלויות נמוכות יותר?
 - **תשובה נכונה:** מלון ב'.
 - **הסבר:** במלון א' ובמלון ב' מדובר בהחלפת מצעים, אך התדירות משפיעה על העלויות; הפחתת תדירות הכביסה מצמצמת הוצאות תפעוליות (כמו מים וחשמל) ומורידה את העלויות.
4. **שאלה:** מדוע הפירות והירקות ממוקמים בכניסה לסופר?
 - **תשובה נכונה:** לשדר טריות, בריאות ואיכות כבר בכניסה.
 - **הסבר:** זוהי טכניקה שיווקית המיועדת ליצור רושם ראשוני חיובי של טריות ואיכות, ולהשפיע באופן פסיכולוגי על חוויית הקנייה של הצרכן.
5. **שאלה:** אלפים נהרו למכירה פומבית עבור הכדורסל של נבחרת ישראל. מה יקרה למחר הכדור?
 - **תשובה נכונה:** יעלה.
 - **הסבר:** מדובר בעקרון ההיצע והביקוש; כאשר ההיצע מוגבל והביקוש עולה בחדות, המחיר יעלה.
6. **שאלה:** המדינה שוקלת לבטל את הפיקוח על מחיר הלחם האחיד. מהן ההשלכות הכלכליות האפשריות מכך?
 - **תשובה נכונה:** הצדק החברתי ירד, היעילות הכלכלית תעלה.
 - **הסבר:** הסרת פיקוח מעלה את היעילות הכלכלית של השוק החופשי, אך עלולה להעלות את מחיר המוצר הבסיסי ולפגוע בצדק החברתי.

7. **שאלה:** מה מקור הביטוי "הון תועפות"?
- **תשובה נכונה:** אחסון הון בקרני ראם ("תועפות").
 - **הסבר:** המקור הבלשני-מקראי מתייחס לביטוי המבטא עושר רב וגבוה.
8. **שאלה:** כמה סימני ביטחון מופיעים בשטר ישראלי?
- **תשובה נכונה:** 11.
 - **הסבר:** בשטרות הישראליים משולבים 11 סימני ביטחון שונים כדי למנוע זיופים ולסייע בזיהוי שטר מקורי.
9. **שאלה:** מה משמעות המושג "המס הוורוד"?
- **תשובה נכונה:** תמחור יקר יותר של מוצרים הממותגים לנשים.
 - **הסבר:** מדובר בתופעה צרכנית שבה מוצרים המיועדים לנשים מתומחרים במחיר גבוה יותר ממוצרים מקבילים לגברים.
10. **שאלה:** מהו הפיצוי הקבוע בחוק במקרה שטכנאי מגיע באיחור של מעל שלוש שעות?
- **תשובה נכונה:** פיצוי בסך 600 ש"ח ללא חובת הוכחה של נזק.
 - **הסבר:** חוק הגנת הצרכן קובע פיצוי כספי קבוע ללא חובת הוכחת נזק במקרה של איחור טכנאי מעל 3 שעות.
11. **שאלה:** כמה ליטרים של מים נדרשים בממוצע ליצור זוג מכנסי ג'ינס?
- **תשובה נכונה:** כ-10,000 ליטרים של מים.
 - **הסבר:** נתון זה ממחיש את המושג "המחיר הסביבתי של הצריכה" ואת כמות המשאבים הנדרשת בייצור תעשייתי.
12. **שאלה:** באיזה מבין המצבים הבאים צפויה להתעורר ההתלבטות הארוכה ביותר לפני ביצוע הרכישה?
- **תשובה נכונה:** חבילת גלישה מורחבת בנייד בהוראת קבע.
 - **הסבר:** רכישות הכוללות התחייבות מתמשכת בהוראת קבע מייצרות עלות מצטברת לאורך זמן, ולכן דורשות התלבטות ארוכה יותר.
13. **שאלה:** כיצד נוהג הבנק במקרה של סתירה בין הסכום הרשום במילים לבין הסכום הרשום במספרים על גבי צ'ק?
- **תשובה נכונה:** הבנק יכבד את הצ'ק לפי הסכום במילים.
 - **הסבר:** הכלל המשפטי והבנקאי קובע כי הסכום הרשום במילים הוא הקובע במקרה של סתירה.
14. **שאלה:** הפקדת 1,000 ש"ח היום. כמה כסף יעמוד לרשותך בתום 5 שנים אם הריבית השנתית 4%?
- **תשובה נכונה:** 1,216 ש"ח.
 - **הסבר:** החישוב מתבצע לפי מנגנון ריבית דריבית, שבו הריבית מחושבת על הקרן ועל הריבית שהצטברה.

15. **שאלה:** חבר קרוב שולח הודעה בוואטסאפ עם בקשה דחופה לכסף והודעה קולית מלחיצה.

מהי הפעולה הנכונה והבטוחה ביותר?

- **תשובה נכונה:** להתקשר אליו מיד בשיחה רגילה.
- **הסבר:** זוהי הדרך הבטוחה לאמת את הזהות ולמנוע הונאה דיגיטלית בטרם העברת כספים.

16. **שאלה:** הורדת אפליקציית משחק שמבקשת גישה לאנשי הקשר, למיקום ולמיקרופון. מהו

הצעד החכם ביותר לעשות?

- **תשובה נכונה:** לאשר רק הרשאות שהכרחיות למשחק.
- **הסבר:** שמירה על הפרטיות ואבטחת המידע מחייבת הגבלת הרשאות רק למה שחיוני לתפעול האפליקציה.

17. **שאלה:** מהי הדרך האפקטיבית ביותר למנוע קניות מהירות שנובעות מאימפולסיביות?

- **תשובה נכונה:** להמתין 24 שעות לבדיקת צורך אמיתי.
- **הסבר:** השהיית הרכישה מאפשרת לבחון האם מדובר בדחף רגשי רגע או בצורך אמיתי.

18. **שאלה:** קיבלתם הצעה לחיסכון בריבית 10%. מה תעדיפו – ריבית פשוטה או ריבית

דריבית?

- **תשובה נכונה:** ריבית דריבית.
- **הסבר:** בחסכון, ריבית דריבית מעניקה תשואה גבוהה יותר כיוון שהיא מחושבת גם על הריבית שהצטברה.

19. **שאלה:** מה קורה לערך הכסף בזמן אינפלציה, וכיצד מומלץ לפעול כדי לשמור על ערכו?

- **תשובה נכונה:** כוח הקנייה שלו נשחק, ולכן מומלץ להשקיע אותו.
- **הסבר:** בזמן אינפלציה כוח הקנייה יורד, והשקעה מסייעת לשמור על ערך הכסף מפני השחיקה.

חלק ב': מהו חינוך פיננסי- **קוד מקצוע: 982** (10 דקות)

הצגת ההגדרה מתוך המצגת:

"היכולת להבין נושאים פיננסיים, להתנהל נכון מבחינה כלכלית ולהחזיק בגישה המאפשרת קבלת החלטות נבונות, חיסכון יעיל והתמודדות עם זעזועים כלכליים."

דיון קצר בכיתה:

- ניתוח ההבדל בין "להבין" נושאים לבין "להתנהל" נכון, לדוגמה: הידיעה שאינפלציה שוחקת את ערך הכסף בעו"ש, שריבית דריבית מצמיחה חיסכון לאורך זמן, ושחוקק הגנת הצרכן מקנה לי פיצוי במקרה של איחור טכנאי, אך נשאלת השאלה איך אנחנו פועלים בהסתמך על ידע זה.

- דוגמאות לזעזועים כלכליים והתמודדות עימם, לדוגמה: אבטלה, האטה כלכלית, מלחמה, מחלות וכדו'.

חלק ג': על מה נדבר השנה? – ארבעת הצירים (10 דקות)

המורה יציג את ארבעת הצירים המרכזיים של תוכנית הלימודים מתוך המצגת:

1. **צרכנות מודעת וקבלת החלטות:** תהליכי קבלת החלטות (בין רציונלי לרגשי), "אושר על המדף", סודות הסופרמרקט, זכויות צרכנים, אבטחת מידע והמחיר הסביבתי של הצריכה.
2. **עולם הכסף והבנקאות:** כסף כמוסכמה חברתית, סוגי אמצעי תשלום, היצע וביקוש בשוק תחרותי, מקרה בוחן בשוק לא תחרותי, כוח הקנייה, מדד המחירים לצרכן ואינפלציה.
3. **שוק העבודה בעולם משתנה:** זכויות נוער בעבודה והתמודדות עם שוק עבודה דינמי.
4. **חיסכון והשקעות – בין סיכוי לסיכון:** ערך הזמן של הכסף (הריבית ותפקידיה), חשיבות החיסכון לתכנון עתידי והשפעת גורמים פסיכולוגיים והתנהגותיים.

סיכום במליאה:

- מה למדנו היום?
- איזו תשובה בטריזיה הפתיעה אתכם במיוחד?
- מדוע חשוב לרכוש כלים אלו בכיתה ט'?

